

Соціологія маскулінності та фемінності

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>054 Соціологія</i>
Освітня програма	<i>Врегулювання конфліктів та медіація</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркові</i>
Форма навчання	<i>заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>З курсу, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кред. ЕКТС/120 годин (Лекції: 6 Практичні заняття: 2 (112 СРС)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік, МКР</i>
Розклад занять	<i>https://schedule.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор і практичні: к.філос.н., доц. Коломієць Тетяна Володимирівна 096-327-05-56 tana_kol@ukr.net</i>
Розміщення курсу	<i>Moodle</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Маскулінність та фемінність є соціально сконструйованими, а не біологічними категоріями, котрі відображають стереотипні уявлення про психологічно-соціальні характеристики, зовнішність, поведінку, одяг, захоплення, інтереси, професійні заняття, освітні спеціальності, сексуальні та міжособистісні стосунки чоловіків і жінок. Існує велике різноманіття традиційних моделей маскулінності та фемінності, котрі є культурно детермінованими, однак абсолютна більшість із них базуються на опозиції: суб'єкт – об'єкт, сила – слабкість, активність – пасивність, жорсткість – м'якість, розум-емоції, тіло-душа.

В сучасних трансформаційних умовах більшість розвинених суспільств переживають кризу фемінності та маскулінності, оскільки стереотипні уявлення про жіночність і мужність не відповідають викликам сучасності.

Відтак, предметом навчальної дисципліни є сучасні підходи до визначення сутності, природи маскулінності та фемінності як аналітичних категорій та соціального конструкту, гендерні конфлікти, спричинені кризою маскулінності та фемінності.

Завдяки засвоєнню змісту курсу студенти матимуть можливість аналізувати історичні передумови та ціннісні основи формування маскулінності та фемінності, шляхи врегулювання гендерних конфліктів, спричинених кризою маскулінності та фемінності.

Студенти будуть використовувати соціологічні поняття та теорії, надані викладачем на лекціях, для аналізу чоловіків та жінок як об'єктів дослідження, визначення принципів соціалізації чоловіків та жінок, проблеми репрезентації чоловіків та жінок у соціально-політичній, соціально-економічній, соціально-культурній сферах. Також буде приділена увага груповим дискусіям на семінарських заняттях щодо дискримінації, нерівності, зумовленої стереотипами маскулінності та фемінності, гендерних квот у політиці. Соціологія маскулінності та фемінності буде розглянута в аспекті типів сучасних соціологічних теорій і стратегій розвитку чоловіків та жінок, моделей і стереотипів їх поведінки. В ході опрацювання навчальної дисципліни, студенти вмітимуть ідентифікувати, формулювати та розв'язувати проблеми, пов'язані з реалізацією рівних прав і можливостей чоловіків і жінок у суспільстві; знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел стосовно конструювання маскулінності та фемінності.

Комунікація з викладачем можлива і заохочуватиметься в межах навчальних занять, а також в межах консультацій з викладачем, місце та час якої повідомляється студентам додатково.

Метою навчальної дисципліни є підсилення у студентів здатностей:

- критично аналізувати систему соціальних відносин у суспільстві, на основі яких конструюються маскулінності та фемінності;
- моделювати алгоритми своєї поведінки з метою забезпечення ефективної і повної реалізації прав і можливостей чоловіків та жінок;
- реалізовувати сучасні стратегії врегулювання гендерних конфліктів, пов'язаних з репрезентаціями і проявами маскулінності та фемінності;

Завданням дисципліни є розвиток таких результатів навчання:

- розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог;
- автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях;

Після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

- Знання основних соціологічних підходів до аналізу маскулінності та фемінності як аналітичних категорій та соціального конструкту.
- Знання засадничих принципів прояву маскулінності та фемінності у соціально-політичній, соціально-економічній та соціально-культурній сферах.
- Досвід проведення групових дискусій щодо поняття і принципів конструювання та функціонування маскулінності та фемінності в суспільстві.
- Знання особливостей комунікації з зовнішнім середовищем та всередині соціальної групи; принципів та механізмів налагодження ефективної комунікації з метою врегулювання конфліктів, пов'язаних з проявами стереотипів маскулінності та фемінності.
- Здатність до соціальної взаємодії, співробітництва й розв'язання конфліктів, у тому числі пов'язаних з гегемонною маскулінністю.
- Вміння ідентифікувати, формулювати та розв'язувати проблеми, пов'язані з реалізацією рівних прав і можливостей чоловіків і жінок у суспільстві.
- Знання основних теорій гендерної соціалізації, в процесі яких конструюються маскулінності та фемінності.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна перебуває у певному зв'язку з дисциплінами соціологічного, політологічного, правового циклу, що створюють загальну світоглядну і методологічну основу для сприйняття студентами змісту пропонованої дисципліни.

Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опанувати комунікативні навички та вирішувати складні конфліктні ситуації під час професійної діяльності.

3. Зміст навчальної дисципліни

- Тема 1. Чоловіки та жінки як об'єкт дослідження. Поняття маскулінності та фемінності.
- Тема 2. Фемінізм як поштовх до появи досліджень маскулінності та фемінності: чи варто чоловікам боятися фемінізму.
- Тема 3. Маскулінність, фемінність і влада.
- Тема 4. Соціалізація особистості: конструювання маскулінності та фемінності.
- Тема 5. Жіночі та чоловічі рухи: в пошуках подібностей і відмінностей.
- Тема 6. Проблеми репрезентації чоловіків та жінок в галузі політики.
- Тема 7. Науково-освітня сфера як місце самореалізації чоловіків та жінок.
- Тема 8. Сім'я як джерело формування маскулінності та фемінності.
- Тема 9. Проблеми пошуку консенсусу «маскулінного» та «фемінного».

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література

1. Бойко, Анжела Іванівна. Вплив гендерних проблем на формування безпеки суспільства. (2024). <http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/19950/1/10.pdf>
2. Гендер для медій : підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / [співавторки : Марія Маєрчик, Людмила Малес, Тамара Марценюк [та ін.] ; за ред. : Марії Маєрчик, Ольги Плахотнік, Галини Ярманової ; Інститут народознавства Національної академії наук України, Центр культурно-антропологічних студій, Представництво Фонду ім. Гайнріха Бьолля в Україні. - Київ : Критика, 2017. – 216с. https://opac.kpi.ua/F/4TVSA5K72KFUDKA413C4TQGDM2LJQGC425PUY6HLH4LQKD65M1-53570?func=full-set-set&set_number=001999&set_entry=000001&format=040
3. Марценюк, Т. О.. Захисники галактики: влада і криза в чоловічому світі / Тамара Марценюк. - Київ : Видавничий Дім "КОМОРА", 2020. - 251 с. https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000629199&local_base=KPI01
4. Плакроуз, Гелен, автор. Цинічні теорії. Про гендер, расу та ідентичність. І чому вони згубні для нас усіх / Гелен Плакроуз, Джеймс Ліндсей ; переклав з англійської Олексій Панич. - Київ : Наш Формат, 2022. - 363 с. https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000643771&local_base=KPI01

4.2 Допоміжна література:

1. Агеева В. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму./ В.Агеева. – К.: Факт, 2008. – 360с. <https://book-ye.com.ua/catalog/literaturoznavstvo/zhinochyj-prostir-feministychnyj-dyskurs-ukrayinskoho-modernizmu/>
2. Айслер Р. Чаша та меч: Наша історія, наше майбутнє / Пер. з англ. Н.Комарова / Ріане Айслер / К.: Сфера, 2003. – 355 с. https://opac.kpi.ua/F/XEE1Y58EAE2CHCNXDYP18Y816U1GLVCDV2V6K4S6KTRD31SM3Q-60861?func=find-b&REQUEST=Айслер+Р.+Чаша+та+меч%3A+Наша+історія%2C+наше+майбутнє&x=0&y=0&find_code=WRD&ADJACENT=N
3. Кауфман Майкл, Кімелл Майкл. Чоловіки про фемінізм / пер.з англ. Ольги Любарської. Київ, 2019. – 208 с. <https://chytomo.com/book/choloviky-pro-feminizm/>

4. Коломієць Т.В. Подолання гендерної асиметрії як механізм регулювання соціальних конфліктів українського суспільства // Політологія. Соціологія. Право. Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. С.74-79. Режим доступу: <http://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/view/195641/195986>
5. Марценюк Тамара. Чому не варто боятися фемінізму. Київ: Комора, 2018. 328с. <https://chytomo.com/chomu-ne-varto-boiatysia-feminizmu/>
6. Павличко Соломія. Фемінізм / Віра Агеева (упоряд. та передмов.). — К. : Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2002. — 322с. https://chtyvo.org.ua/authors/Pavlychko_Solomiia/Feminizm_zbirka/

В якості допоміжних матеріалів пропонується використання інформаційні ресурси кафедри соціології, що містять відеоматеріали з лекціями провідних вчених, їх монографії і статті, а також методичні матеріали і архів фахового наукового видання кафедри.

1. <http://www.sociology.kpi.ua/literature> - кафедра соціології КПІ ім.Ігоря Сікорського
2. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
3. <http://i-soc.com.ua/journal/content.php> – Социология: теория, методы, маркетинг.
4. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
5. <https://prometheus.org.ua/>. Найкращі онлайн-курси України та світу.
6. <https://nsuworks.nova.edu/pcs/about.html> – Peace and Conflict Studies Journal

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

Лекція 1. Тема: Чоловіки та жінки як об'єкт дослідження. Поняття маскулінності та фемінності.

Основні питання: Історичний та культурний характер гендерних відмінностей як прояву маскулінності та фемінності. Інтеракційний та інституційний підходи в гендерній теорії. Реляційний та ситуаційний характер гендерних відмінностей. Основні інтерпретативні рамки гендерної теорії: особистісний підхід, інтеракційний підхід, інституційний підхід. Маскулінність, фемінність, андрогінність як аналітичні категорії та соціальні конструкти.

СРС: Стать і гендер: теорія двох шухляд.

Лекція 2. Тема: Фемінізм як поштовх до появи досліджень маскулінності та фемінності: чи варто чоловікам боятися фемінізму.

Основні питання: Причини та передумови появи феміністичних ідей. Роль фемінізму у становленні гендерних студій. Типологія фемінізму (ліберальний, соціалістичний, радикальний, релігійний, екзистенційний, постмодерний). Значення праці "Друга стать" С.де Бовуар для розвитку неофемінізму. Трансцендентність та іманентність як стратегії розвитку особистості. Жінка та екзистенційна свобода.

СРС: Фемінізм у історичній ретроспективі.

Лекція 3. Тема: Маскулінність, фемінність і влада.

Основні питання: Поняття «маскулінності», «фемінності». Типи маскулінності та фемінності. Основні парадигми дослідження маскулінності «Криза маскулінності» і чоловічі рухи. Чоловічі студії: передумови виникнення, засадничі напрямки. І.Кон про маскулінність у мінливому світі. Девід Гілмор «Загадка мужності». Теорія дискурсивних влад та символічного насилля.

Завдання на СРС: Український чоловік і його проблеми.

Семінарські (практичні) заняття

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, приймати активну участь у дискусії, формулювати та відстоювати свою позицію, розробляти та представляти презентації з ключових тем.

Основною формою роботи на семінарському занятті є практичні кейси, які поєднують теоретичні та прикладні аспекти курсу та дозволяють діагностувати комунікативні компетентності магістрантів в поєднанні з демонстрацією та закріпленням знань. Викладач оцінює як глибину, ширину, точність понять і визначень, дану магістром під час вирішення практичних конфліктних кейсів, так і здатність оперативно реагувати на запитання аудиторії.

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:

- сформулювати у студентів поняття сутності та підходів до визначення «маскулінного», «фемінного»;
- сформулювати знання особливостей комунікації з зовнішнім середовищем та всередині соціальної групи;
- засвоїти принципи та механізми налагодження ефективної комунікації з метою врегулювання конфліктів, пов'язаних з проявами стереотипів маскулінності та фемінності;

Семінарське заняття №1

Тема: Соціалізація особистості: конструювання маскулінності та фемінності.

Мета: визначення впливу процесу соціалізації на формування гендерних ролей та соціальних конструктів маскулінного і фемінного.

У результаті семінарського заняття студенти визначають вплив процесу соціалізації на формування гендерних ролей та соціальних конструктів маскулінного і фемінного, з'ясувають обмеження, що накладаються гендерними ролями та стереотипами.

6. Самостійна робота студента

Тема: Чоловіки та жінки як об'єкт дослідження. Поняття маскулінності та фемінності.

Основні питання: Історичний та культурний характер гендерних відмінностей як прояву маскулінності та фемінності. Інтеракційний та інституційний підходи в гендерній теорії. Реляційний та ситуаційний характер гендерних відмінностей. Основні інтерпретативні рамки гендерної теорії: особистісний підхід, інтеракційний підхід, інституційний підхід. Маскулінність, фемінність, андрогінність як аналітичні категорії та соціальні конструкти. Стать і гендер: теорія двох шухляд.

Тема: Фемінізм як поштовх до появи досліджень маскулінності та фемінності: чи варто чоловікам боятися фемінізму.

Основні питання: Причини та передумови появи феміністичних ідей. Роль фемінізму у становленні гендерних студій. Типологія фемінізму (ліберальний, соціалістичний, радикальний, релігійний, екзистенційний, постмодерний). Значення праці "Друга стать" С.де Бовуар для розвитку неофемінізму. Трансцендентність та іманентність як стратегії розвитку особистості. Жінка та екзистенційна свобода.

Фемінізм у історичній ретроспективі.

Тема: Маскулінність, фемінність і влада.

Основні питання: Поняття «маскулінності», «фемінності». Типи маскулінності та фемінності. Основні парадигми дослідження маскулінності «Криза маскулінності» і чоловічі рухи. Чоловічі студії: передумови виникнення, засадничі напрямки. І.Кон про маскулінність у мінливому світі. Девід Гілмор «Загадка мужності». Теорія дискурсивних влад та символічного насилля.

Український чоловік і його проблеми.

Тема: Соціалізація особистості: конструювання маскулінності та фемінності.

Основні питання: Поняття гендерної соціалізації та гендерної ідентичності. Етапи здійснення гендерної соціалізації: моделювання, закріплення, самосоціалізація. Механізми формування гендерної ідентичності. Фізіологічні ознаки статі. Гендерна ідентичність. Сексуальність. Сексуальна орієнтація. Гендерний ідеал. Гендерні стереотипи. Гендерні ролі. Обмеження, що накладаються маскулінною та фемінною роллю. Основні чинники гендерної соціалізації особистості: сім'я, ровесники, школа, ЗМІ. Гендерний соціальний контроль.

Тема: Жіночі та чоловічі рухи: в пошуках подібностей і відмінностей.

Основні питання: Причини виникнення, напрямки, типологія, суспільних рухів. Жіночі організації в Західній і Наддніпрянській Україні. Роль Мілени Рудницької у діяльності жіночого руху України. Перспективи розвитку жіночих організацій в сучасному українському суспільстві. «Криза маскулінності» і чоловічі рухи: український та закордонний досвід.

Проаналізувати кейс жіночого руху FEMEN.

Тема: Проблеми репрезентації чоловіків та жінок в галузі політики.

Основні питання: Гендерні аспекти політичної активності. Основні фактори політичної участі жінок та чоловіків: політична соціалізація, структурні та ситуаційні фактори, дискримінаційна політика. Політична репрезентація жінок та чоловіків. Міжнародний досвід жіночого політичного ресурсу. Політика рівних можливостей. Визначення політичної коректності. Роль. Політичні квоти: вирішення чи поглиблення гендерних конфліктів.

Репрезентація жінок та чоловіків у політичному процесі України.

Тема: Науково-освітня сфера як місце самореалізації чоловіків та жінок.

Основні питання: Жіноча "нездатність" до отримання освіти як виправдання патріархальних цінностей. Репрезентація жінок та чоловіків в науково-освітній сфері. Компаративний аналіз здібностей до отримання та продукування знання (жінки - чоловіки). Гендеровані навчальні заклади. Гендерна дискримінація на сторінках підручників. Проблема «прихованого навчального плану».

Право на освіту як одна з головних вимог жіночого руху.

Тема: Сім'я як джерело формування маскулінності та фемінності.

Основні питання: Історичний аспект формування стереотипів маскулінності та фемінності в сім'ї. Домогосподарство як об'єкт соціологічного аналізу. Основні види домашньої праці та їх розподіл в сім'ї. Проблема виміру та оцінки несплачуваної жіночої праці в сімейному господарстві. Гендероване материнство (материнство як гендерна роль). Асиметрична організація батьківства. Материнство як статева самосвідомість. Проблема свободи репродуктивного вибору.

Тема: Проблеми пошуку консенсусу «маскулінного» та «фемінного».

Основні питання: «Теорія культурної трансформації» Р.Айслер (модель владарства та модель партнерства). Проблема феміністичного сепаратизму. Андрогінність як ідеал гендерної рівноваги. Дегендероване суспільство: можливості і перспективи розвитку. Чи мають політичне значення біологічні відмінності між чоловіками й жінками.

З метою поглиблення знань студентів з дисципліни, отримання досвіду самостійної роботи з науковою літературою, пропонується самостійне опрацювання наукової літератури з проблемних питань. Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень семінарських тем, вільне володіння категоріальним апаратом дисципліни.

Крім того студенти мають самостійно розглянути завдання, призначені для самостійної роботи і на основі цієї інформації вільно відповідати на поставлені питання.

Самостійна робота здобувача включає:
підготовка до аудиторних занять – 86 год;
підготовка до модульної контрольної роботи – 20 год;
підготовка до заліку – 6 год.
Загалом – 112 год.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал дисципліни «Соціологія маскулінності та фемінності», студенти виконують індивідуальне семестрове завдання шляхом написання МКР у форматі академічного есе.

Відвідуваність і виконання завдань

Дисципліна є інноваційною для системи української вищої освіти. За умови практичної відсутності у вітчизняному науково-освітньому просторі комплексних навчально-наукових видань з даної проблематики, дуже важливо відвідувати лекції, на яких висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал, в обсязі, достатньому для опанування дисципліни бакалаврами. Студентам складно буде належно підготуватись до семінарського заняття, виконати практичне завдання, без засвоєння лекційного матеріалу. Тому для студентів, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях просто необхідна і буде оцінюватись під час проведення експрес-контрольних. Разом з тим, відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь студентів на практичних заняттях є обов'язковою і буде заохочуватись. Рейтинг студентів значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях. Кожне пропущене практичне заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг студентів з дисципліни. Немає конкретної кількості пропущених практичних занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання студентами відповідних тем

(виконання завдань) і додаткового спілкування з цього приводу з викладачем. Разом з тим, студенти, які пропустили практичні заняття, можуть отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити їх до заліку. В такому разі теми з пропущених семінарських занять мають бути обов'язково вивчені, а практичні завдання виконані студентами. Контроль рівня розуміння студентами пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час індивідуального спілкування з викладачем за графіком консультацій, або за можливості, під час навчального заняття («на парі»). Студенти, які виконують відповідні завдання, отримуватимуть відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Теми і завдання для практичних занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступні у системі «Кампус» та Moodle.

На лекціях та практичних заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Під час активної участі у семінарських заняттях заохочується не тільки опрацювання текстів, необхідних для опанування даної теми, а і демонстрування критичного мислення: участь у дискусіях, підняття та розкриття проблемних питань курсу, знаходження нестандартних інноваційних рішень.

Форми роботи

Навчальні заняття з дисципліни «Соціологія маскулінності та фемінності» проводяться у формі лекцій та семінарських занять.

На лекціях викладач формулює положення теорій сучасних теорій соціально-політичних конфліктів та моделей, видів і технік сімейної медіації, демонструє кейси сучасних конфліктів та процедур медіації, за необхідності, відтворюючи матеріал у вигляді презентації. Лекції відбуваються у формі діалогу, коли викладач задає зустрічні запитання аудиторії щодо навчального матеріалу, може попросити дати оперативну відповідь на поточне запитання, або матеріал попередніх занять.

Основною формою роботи на семінарському занятті є як відповіді на теоретичні питання, так і робота з практичними кейсами.

Опанування дистанційних курсів.

За бажанням здобувача в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин освітнього компонента в асинхронному режимі, зокрема, через опанування дистанційних курсів. Для врахування в системі оцінювання балів за опанування таких курсів, вони мають відповідати змістовно силабусу, бути узгоджені із викладачем, та на підтвердження проходження курсів студент має надати відповідний документ із зазначенням назви та обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку, визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://osvita.kpi.ua/node/179>.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, складання практичних кейсів, виконання завдань;

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: залік

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) відповіді, вирішення завдань та доповнення відповідей інших студентів на семінарських заняттях;
- 2) написання МКР у форматі академічного есе;

1. Робота на семінарських заняттях оцінюється в 40 балів. Максимальна кількість балів на всіх семінарах 40 балів.

Критерії оцінювання:

- «відмінно» – творчий підхід до розкриття проблеми у доповіді, участь у симуляційних вправах, складання кейсів – 36-40 балів;
- «добре» – глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція, складання кейсів – 30-35 балів;
- «задовільно» – обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками – 24-29 бали;
- «незадовільно» – повна пасивність на семінарському занятті – 0 балів.

2. Написання МКР у форматі академічного есе.

Ваговий бал - 60.

Критерії оцінювання:

- «відмінно» – інноваційно-творчий підхід до розкриття проблеми, дотримання формальних і змістовних вимог до академічного есе – 54-60 балів;
- «добре» – обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками, дотримання формальних і змістовних вимог до академічного есе – 45-53 балів;
- «задовільно» – достатнє розкриття проблеми з численними недоліками, незначне порушення формальних і змістовних вимог до академічного есе – 36-44 бали;
- «незадовільно» – недостатнє розкриття проблеми з численними недоліками, значне порушення формальних і змістовних вимог до академічного есе – 0 балів.

3. Заохочувальні бали

Всього не більше 10 балів за такі види робіт:

- за науково-дослідницьку діяльність (участь у конференціях, конкурсах студентських робіт, публікації);
- участь у факультетських олімпіадах з дисципліни та всеукраїнських олімпіадах.

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни доводиться до здобувачів на заліку під час заліково-екзаменаційної сесії.

Здобувачі, які мають рейтингову оцінку 60 і більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Зі здобувачами, які мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, викладач проводить семестровий контроль у вигляді залікової контрольної роботи (при цьому попередній рейтинг скасовується).

Залік.

Ваговий бал – 100.

Залік передбачає відповідь студента на два питання. Питання є різними за змістом, відповідають тематиці лекцій, семінарів, самостійної роботи, питань з самоконтролю. Кожне питання оцінюється в 50 балів.

Критерії оцінювання:

48-50 балів - студент демонструє глибоке знання змісту навчального матеріалу, здатність до системного й міждисциплінарного аналізу проблем курсу; вільно й коректно використовує наукові поняття та терміни, формулює логічні, аргументовані висновки, виявляє власну обґрунтовану позицію щодо дискусійних питань;

43-47 бали - студент демонструє дуже добрий рівень засвоєння навчального матеріалу, добре орієнтується в основних темах курсу, здатний до аналізу та узагальнення; можливі поодинокі неточності у формулюваннях або прикладах, які не впливають суттєво на загальний рівень відповіді;

38-42 бали - студент демонструє достатньо повне розуміння основних тем і питань курсу. Використовує базову наукову термінологію, однак аналіз є переважно описовим; висновки сформульовані, але не завжди достатньо аргументовані;

33-37 бали - студент демонструє загальне уявлення про навчальний матеріал, але відповіді містять помітні неточності у визначеннях, прикладах або логіці викладу; застосування наукової термінології є обмеженим, аналітична складова виражена слабо;

30-32 бали - студент демонструє фрагментарні знання окремих тем курсу, орієнтується лише в частині ключових понять; відповіді неповні, поверхові, висновки недостатньо обґрунтовані;

0-29 балів - студент не орієнтується у ключових поняттях і проблематиці курсу; відповіді нелогічні або відсутні.

Студент може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення студента з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Працюючи на лекції, студенту важливо застосовувати техніку конспектування основних понять, ознак, класифікацій, визначень, процедур, про які розповідатиме викладач. Якщо студент буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при вирішенні завдання чи підготовці до практичного заняття. Якщо після цього студент презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших студентів, ставитиме питання викладачу та студентам – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Під час підготовки до практичного заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж студент не ознайомився з

навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Під час відповіді не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи студента і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й оптимізувати процедуру проходження семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відеоконференцій та освітньої платформи Сікорський для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено к.філос.н., доценткою кафедри соціології Коломієць Тетяною Володимирівною

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 12 від 24.05.2024)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 9 від 26.06.2024)

Додаток А

Тематика модульних контрольних робіт:

1. Розкрийте роль стереотипів у процесі конструювання маскулінності та фемінності.
2. Проаналізуйте поняття професійної сегрегації з урахуванням концепції маскулінного та фемінного.
3. Визначте сутність поняття «гендерний конфлікт».
4. Проаналізуйте проблему фемінізації бідності
5. Дайте визначення патріархальному та егалітарному типу сімей, їх впливу на конструювання маскулінності та фемінності.
6. Охарактеризуйте сімейне насилля як соціальну і юридичну проблему.
7. Охарактеризуйте школу як агента гендерної соціалізації, проаналізуйте гендерні конфлікти в школі.
8. Проаналізуйте основні інтерпретативні рамки гендерної теорії: особистісний підхід, інтеракційний підхід, інституційний підхід.
9. Визначте маскулінність, фемінність, андрогінність як аналітичні категорії та соціальні конструкти.
10. Гендерні аспекти політичної активності.
11. Основні фактори політичної участі жінок та чоловіків: політична соціалізація, структурні та ситуаційні фактори, дискримінаційна політика.
12. Політична репрезентація жінок та чоловіків.
13. Міжнародний досвід жіночого політичного ресурсу.
14. Політика рівних можливостей.
15. Визначення політичної коректності.
16. Політичні квоти: вирішення чи поглиблення гендерних конфліктів.
17. Андрогінність як ідеал гендерної рівноваги.
18. Дегендероване суспільство: можливості і перспективи розвитку.
19. Обмеження, що накладаються маскулінною та фемінною роллю.
20. Основні чинники гендерної соціалізації особистості: сім'я, ровесники, школа, ЗМІ.

Основні питання до заліку:

1. Охарактеризуйте чоловіків і жінок як соціальні категорії.
2. Визначте поняття «маскулінність» у соціології.
3. Визначте поняття «фемінність» у соціології.
4. Проаналізуйте відмінності між біологічною статтю та соціальним гендером.
5. Охарактеризуйте основні теорії гендеру.
6. Охарактеризуйте передумови виникнення фемінізму.
7. Проаналізуйте основні хвилі фемінізму.
8. Проаналізуйте вплив фемінізму на розвиток гендерних досліджень.
9. Охарактеризуйте чоловічі студії як відповідь на феміністичний рух.
10. Проаналізуйте, чи є фемінізм загрозою для чоловіків.
11. Проаналізуйте взаємозв'язок гендеру та влади.
12. Визначте поняття гегемонної маскулінності.
13. Охарактеризуйте гендерну ієрархію в суспільстві.
14. Проаналізуйте доступ до ресурсів у гендерному вимірі.
15. Охарактеризуйте прояви влади у гендерних відносинах.
16. Визначте поняття соціалізації та її основні етапи.
17. Охарактеризуйте гендерну соціалізацію.
18. Проаналізуйте роль сім'ї у формуванні гендерних ролей.
19. Проаналізуйте вплив освіти та медіа на гендерні уявлення.
20. Охарактеризуйте гендерні стереотипи та їх наслідки.
21. Охарактеризуйте історію жіночих рухів.
22. Проаналізуйте основні напрями сучасного фемінізму.
23. Охарактеризуйте чоловічі рухи та причини їх виникнення.
24. Проаналізуйте подібності та відмінності жіночих і чоловічих рухів.
25. Охарактеризуйте гендерні рухи в сучасному суспільстві.
26. Проаналізуйте гендер і політичну участь.
27. Охарактеризуйте проблеми представництва жінок у політиці.
28. Визначте сутність і ефективність гендерних квот.
29. Проаналізуйте гендерні стереотипи у політичній сфері.
30. Охарактеризуйте вплив гендеру на політичне лідерство.
31. Проаналізуйте гендерну нерівність в освіті.
32. Охарактеризуйте доступ до науки в гендерному аспекті.
33. Визначте поняття «скляна стеля» у професійній діяльності.
34. Проаналізуйте гендерні стереотипи в академічному середовищі.
35. Охарактеризуйте можливості самореалізації чоловіків і жінок у науці.
36. Охарактеризуйте сім'ю як соціальний інститут.
37. Проаналізуйте розподіл гендерних ролей у сім'ї.
38. Проаналізуйте вплив батьків на гендерну ідентичність дітей.
39. Охарактеризуйте трансформацію сучасної сім'ї.
40. Проаналізуйте гендерну рівність у сімейних відносинах.
41. Визначте поняття гендерного балансу.
42. Проаналізуйте конфлікти між гендерними ролями.
43. Охарактеризуйте шляхи досягнення гендерної рівності.
44. Охарактеризуйте гендерну толерантність у сучасному суспільстві.
45. Проаналізуйте перспективи розвитку гендерних відносин.